

УДК 340.1

ПОНЯТТЯ ПРЕДМЕТУ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Студент М. П. Прис гр. БП-15
Наук. керівник к.н. з держ. упр. Н.В. Кулак
Київський національний університет технологій та дизайну

Теорія держави і права - це наука, яка вивчає державу і право в їх історичному розвитку. Предметом науки теорії держави і права є об'єктивні властивості держави і права, що відрізняються від усіх інших громадських явищ, а також закономірності їх виникнення, функціонування та розвитку як відносно самостійних суспільних інститутів. Предмет теорії держави і права - історичний. Він застосовується у міру залучення в сферу пізнання нових властивостей і явищ державної і правової дійсності.

Як будь-яка інша наука, теорія держави і права вивчає свій предмет за допомогою методів, які сформувалися в ході історичного пізнання. Теорія і метод виникають одночасно, вони пов'язані. Наукову методологію держави і права можна представити як застосування обумовленої філософським світоглядом сукупності певних теоретичних принципів, логічних прийомів і спеціальних методів дослідження державно-правових явищ.

Теорія держави і права посідає особливе місце у системі суспільних наук. Це пояснюється її специфічним об'єктом вивчення є державно-правові явища. Ці явища вивчаються багатьма суспільними науками, які досліджують їх з точки зору свого предмета. Теорія держави і права, будучи самостійною галуззю юридичних наук, вивчає не суспільство взагалі, а саме державу і право як суспільні явища, основні й загальні закономірності та ознаки виникнення, розвитку і функціонування держави і права.

Теорія держави і права - це юридична наука, що вивчає державу і право, державно - правові явища в їх взаємозв'язку та взаємодії, система знань про найбільш загальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави і права.

Кожна наука має свій об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт - це ті явища, котрі вивчаються наукою, а предмет - це те, що цікавить дану науку в конкретному об'єкті.

Юридична наука має своїм предметом державно-правові явища, об'єктивні властивості держави і права, правовий статус людини і громадянина тощо. У свою чергу, теорія держави і права, яка входить до системи юридичних наук, має свій предмет дослідження. Це такі явища суспільного життя, як держава і право, загальні та специфічні закономірності їх виникнення, розвитку і функціонування, сутність та прояви їх у різних державно-правових системах тощо. Відповідно, розрізняють загальні та специфічні закономірності виникнення, розвитку і функціонування держави і права.

Загальні закономірності, які притаманні державі і праву як суспільним явищам, вивчаються філософією, соціологією й іншими суспільними науками.

В свою чергу теорія держави і права використовує доробок цих наук і застосовує їх для з'ясування державно-правових явищ.

Специфічні закономірності вивчаються безпосередньо теорією держави і права й характеризують державу і право з позиції їхніх понять, функцій, форми тощо.

Крім закономірностей, теорія держави і права досліджує значне коло питань, які мають вагоме значення для всіх юридичних наук, формулює основні теоретичні поняття і категорії юриспруденції, такі як: сутність, тип, форми, функції, структура та механізм держави і права, правова система, норми права та їх джерела, галузі й інститути права, суб'єктивне право і юридичний обов'язок, правове регулювання, правовідносини, правосвідомість, правова культура, права і свободи людини і громадянина, їх законодавче визначення, додержання і захист.

Предметом теорії держави і права є об'єктивні властивості держави і права, загальні й специфічні закономірності виникнення, розвитку і функціонування державно-правових явищ, їх взаємозв'язок.

Слід зазначити, що теорія держави і права не ставить перед собою завдання вивчити всі сторони діяльності держави, зміст конкретних правових норм, практику їх застосування. Таке завдання виконує вся система юридичних наук.

Висновок. Предмет теорії держави і права не залишається незмінним, а навпаки, він перебуває в постійному розвитку, зазнає змін і перетворень, змінюється в міру залучення до сфери пізнання нових властивостей і явищ правової й державної дійсності. Тому наука теорія держави і права повинна працювати на збільшення знань про свій предмет, розробляти систему наукових підходів щодо дослідження його розвитку в умовах об'єктивної реальності, бути спроможною швидко реагувати на всі зміни у сучасній динамічній державно-правовій дійсності.

Література:

1. Загальна теорія держави і права: підруч. / За ред. М. В. Цвіка, В. Д.Ткаченка, О. В. Петришина. - Х.: Право, 2002. - 432 с.
2. Теорія держави і права: Навч. посіб. / [Колодій А. М., Копейчиков В. В. Лисенков С. Л. та ін.]; За загл. ред. С. Л. Лисенкова, В. В.Копейчикова. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 368 с.
3. Теорія держави і права: Навч. посіб. / Упоряд. Шестопалова Л. М. - К.: Прецедент, 2004. - 224 с.
4. Глумачний словник з теорії держави і права / Авт.упоряд. К. Г. Волинка. - К.: Магістр - XXI сторіччя, 2006. - 112 с.
5. Кулак Н.В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні./ Н.В. Кулак // Часопис Київського університету права – 2016. – № 4.